

Међународни стандард финансијског извештавања

4

Уговори о осигурању

Циљ

- 1 Циљ овог IFRS је да се дефинише финансијско извештавање за *уговоре о осигурању* од стране неког ентитета који издаје такве уговоре (који се у овом IFRS описује као *осигуратељ*) док Одбор не заврши другу фазу овог пројекта о уговорима о осигурању. Конкретно, IFRS захтева:
- (а) делимично побољшање обрачуна за уговоре о осигурању од стране осигуратеља.
  - (б) обелодањивање које идентификује и објашњава износе у финансијским извештајима осигуратеља који се јављају у уговорима о осигурању и који помажу корисницима тих финансијских извештаја да разумеју износ, време и неизвесност будућих токова готовине од уговора о осигурању.

Делокруг

- 2 Ентитет примењује овај IFRS на:
- (а) уговоре о осигурању (укључујући и *уговоре о реосигурању*) које издаје и уговоре о реосигурању које има.
  - (б) финансијске инструменте које емитује са *обележјем дискреционог учешћа* (видети параграф 35). IFRS 7 *Финансијски инструменти: обелодањивање* захтева обелодањивање о финансијским инструментима, укључујући и финансијске инструменте који садрже таква обележја.
- 3 Овај IFRS се не бави другим аспектима обрачунавања осигуратеља, као што је обрачунавање финансијских средстава која држи осигуратељ и финансијских обавеза које емитују осигуратељи (видети IAS 32 *Финансијски инструменти: презентација*, IAS 39 *Финансијски инструменти: признавање и одмеравање* и IFRS 7), осим у прелазним одредбама параграфа 45.
- 4 Ентитет не примењује овај IFRS на:
- (а) гаранције за производе које издаје лично произвођач, посредник или продавац (видети IAS 18 *Приходи* и IAS 37 *Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина*).
  - (б) имовина и обавезе послодавца у оквиру планова примања запослених (видети IAS 19 *Примања запослених* и IFRS 2 *Плаћање акцијама*) и обавезе по основу пензијских примања о којима се извештава као о плановима дефинисаних пензијских примања (видети IAS 26 *Рачуноводство и извештавање о пензијским плановима*).
  - (ц) уговорна права или уговорне обавезе које зависе од будуће употребе, или права на употребу нефинансијске ставке (на пример, неких надокнада за лиценце, тантијема, потенцијалних плаћања лизинга или сличних ставки), као и од резидуалне вредности гаранције корисника лизинга уграђене у финансијски лизинг (видети IAS 17 *Лизинг*, IAS 18 *Приходи* и IAS 38 *Нематеријална имовина*).
  - (д) уговоре о финансијској гаранцији осим ако емитент није претходно експлицитно потврдио да такве уговоре сматра уговорима о осигурању и да није користио обрачунавање применљиво за уговоре о осигурању, и у том случају емитент може да одабере да ли да примењује или IAS 39, IAS 32 и IFRS 7 или овај IFRS на такве уговоре о финансијским гаранцијама. Емитент може да прави такав избор од уговора до уговора, али избор за сваки уговор је неопозив.
  - (е) потенцијалну надокнаду која се дугује или потражује у пословној комбинацији (видети IFRS 3 *Пословне комбинације*).
  - (ф) *директне уговоре о осигурању* које неки ентитет поседује (односно директне уговоре о осигурању у којима је ентитет *ималац полисе*). Међутим, цедент примењује овај IFRS на уговоре о реосигурању које поседује.

- 5 Због лакше примене, овај IFRS означава сваки ентитет који издаје уговор о осигурању као осигуратеља, без обзира на то да ли се на емитента гледа као на осигуратеља у правне или надзорне сврхе.
- 6 Уговор о реосигурању је врста уговора о осигурању. У складу са тим, сва помињања уговоре о осигурању у овом IFRS се такође односе и на уговоре о реосигурању.

Уграђени деривати

- 7 IAS 39 захтева да ентитет одвоји неке уграђене деривате од њиховог основног уговора, да их одмерава по њиховој *фер вредности* и да укључује промене њихове фер вредности у биланс успеха. IAS 39 се примењује на деривате уграђене у уговор о осигурању осим ако уграђени дериват није и сам уговор о осигурању.
- 8 Као изузетак од захтева из IAS 39, осигуратељ не треба да одваја и одмерава по фер вредности, могућност имаоца полисе да уступи уговор о осигурању за фиксни износ (или за износ заснован на фиксном износу или каматној стопи), чак и ако се извршна цена разликује од књиговодствене вредности *обавезе осигурања* из основног уговора. Међутим, захтев из IAS 39 се примењује на продајну опцију или на опцију уступања готовине уграђену у уговор о осигурању ако вредност уступања варира услед промене финансијске променљиве (као што је капитал или цена или индекс робе), или нефинансијске променљиве која није специфична за неку уговорну страну. Штавише, ови захтеви се такође примењују ако је имаочева способност да извршава продајну опцију или опцију уступања готовине условљена променом те променљиве (на пример, продајна опција која се може извршити ако берзански индекс достигне одређени ниво).
- 9 Параграф 8 се подједнако примењује на опције уступања финансијског инструмента које садрже обележје дискреционог учешћа.

Раздвајање компоненти депозита

- 10 Неки уговори о осигурању садрже и компоненту осигурања и *компоненту депозита*. У неким случајевима, од осигуратеља се захтева или му је дозвољено да раздвоји ове компоненте:
- (а) раздвајање се захтева ако су испуњена оба следећа услова:
- (i) осигуратељ може одмеравати компоненту депозита (укључујући и уграђену опцију уступања) одвојено (то јест, без узимања у обзир компоненте осигурања).
- (ii) рачуноводствене политике осигуратеља не захтевају признавање свих обавеза и права која се јављају из компоненте депозита.
- (б) раздвајање се дозвољава, али не захтева, ако осигуратељ може одмеравати компоненту депозита одвојено као у (а)(i), али његове рачуноводствене политике захтевају да признаје све обавезе и права која се јављају из компоненте депозита, без обзира на основ коришћен за одмеравање тих права и обавеза.
- (ц) одвајање се забрањује ако осигуратељ не може да одмерава компоненту депозита одвојено као у (а)(i).
- 11 Следи пример случаја када рачуноводствене политике осигуратеља не захтевају да он призна све обавезе које се јављају из компоненте депозита. Цедент добија надокнаду за губитке од стране оног ко поново осигурава, али уговор обавезује цедента да отплаћује надокнаду у наредним периодима. Ова обавеза се јавља због компоненте депозита. Ако рачуноводствене политике на други начин дозвољавају цеденту да признаје надокнаду као приход без признавања обавезе која је њен резултат, захтева се одвајање.
- 12 Да би раздвојио уговор, осигуратељ:
- (а) примењује овај IFRS на компоненту осигурања.
- (б) примењује IAS 39 на компоненту депозита.

Признавање и одмеравање

Привремено изузимање из неких осталих IFRS

- 13 Параграфи 10–12 IAS 8 *Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке* одређују критеријуме које неки ентитет треба да користи при доношењу рачуноводствених политика,

ако ниједан посебан IFRS не важи за неку ставку. Међутим, овим IFRS се осигуратељ ослобађа обавезе примене ових критеријума на своје рачуноводствене политике за:

- (а) говоре о осигурању које закључује (укључујући и с њима повезане трошкове стицања и нематеријалну имовину, попут оних који су описани у параграфима 31 и 32); и
- (б) уговоре о реосигурању које поседује.

14 Ипак, овај IFRS не ослобађа осигуратеља неких импликација критеријума из параграфа 10–12 IAS 8. Конкретно, осигуратељ:

- (а) не признаје као обавезу ниједно резервисање за будућа потраживања, ако се та потраживања јаве у уговорима о осигурању који не постоје на крају извештајног периода (као што су резервисања за непогоде или изједначења).
- (б) врши *тест адекватности обавеза* описан у параграфима 15–19.
- (ц) уклања обавезу осигурања (или део обавезе осигурања) из свог извештаја о финансијској позицији када, и само када је она укинута – односно када је обавеза одређена уговором извршена, отказана или истекла.
- (д) не пребија:
  - (i) *средства реосигурања* са одговарајућим обавезама по основу осигурања; или
  - (ii) приход или расход од уговора о реосигурању расходом или приходом од уговора о осигурању са њима у вези.
- (е) разматра да ли је вредност средстава реосигурања умањена (видети параграф 20).

Тест адекватности обавеза

15 **Осигуратељ процењује на крају сваког извештајног периода да ли су његове обавезе по основу осигуравања адекватне, коришћењем актуелне процене будућих токова готовине по основу уговора о осигурању. Ако та процена покаже да књиговодствена вредност његових обавеза по основу осигурања (умањена за одговарајуће одложене трошкове стицања и одговарајућу нематеријалну имовину, попут имовине која се разматра у параграфима 31 и 32) није адекватна у светлу процењених будућих токова готовине, све разлике се признају као добитак или губитак.**

16 Ако осигуратељ примењује тест адекватности обавеза који задовољава минимум захтева, овај IFRS не намеће додатне захтеве. Минимум захтева је следећи:

- (а) Тестом се разматрају актуелне процене свих уговорних токова готовине, као и повезаних токова готовине као што су потраживања за трошкове манипулисања као и токова готовине који су резултат уграђених опција и гаранција.
- (б) Ако тест покаже да је обавеза неадекватна, сви недостаци се признају у билансу успеха.

17 Ако рачуноводствене политике осигуратеља не захтевају тест адекватности обавеза који задовољава минимум захтева из параграфа 16, осигуратељ:

- (а) одређује књиговодствену вредност релевантних обавеза по основу осигурања¹ умањену за књиговодствену вредност:
  - (i) сваког одложеног трошка стицања са њим у вези; и
  - (ii) сваке нематеријалне имовине са њим у вези, као што је имовина стечена у пословној комбинацији или трансферу портфеља (видети параграфе 31 и 32). Међутим, средства реосигурања са њим у вези се не узимају у обзир зато што их осигуратељ посебно обрачунава (видети параграф 20).
- (б) одређује да ли је износ описан у (а) мањи од књиговодствене вредности која би се захтевала да су релевантне обавезе по основу осигурања у делокругу IAS 37. Ако је мањи, осигуратељ признаје целокупан износ разлике у билансу успеха и смањује књиговодствену вредност одложених трошкова стицања са њим у вези или нематеријалне имовине са њим у вези или повећава књиговодствену вредност обавеза по основу осигурања, које су са њим у вези.

18 Ако тест адекватности обавеза неког осигуратеља испуни минимум захтева из параграфа 16, тест се примењује на ниво агрегирања дефинисан тестом. Ако тест адекватности обавеза не задовољи минимум

¹ Релевантне обавезе по основу осигурања су оне обавезе по основу осигурања (и одложени трошкови стицања и нематеријална имовина у вези са њима) за које рачуноводствене политике осигуратеља не захтевају тест адекватности обавеза који задовољава минимум захтева из параграфа 16.

захтева, поређење описано у параграфу 17 се врши на нивоу портфеља уговора подложних сличним ризицима и којим се управља као да су један портфељ.

- 19 Износ описан у параграфу 17(б) (то јест резултат примене IAS 37) одражава марже будућих инвестиција (видети параграфе 27–29) ако и само ако износ описан у параграфу 17(а) такође одражава те марже.

Умањење вредности средстава реосигурања

- 20 Ако је вредност средства реосигурања цедента умањена, цедент смањује своју књиговодствену вредност у складу са тим и признаје губитак од умањења вредности у билансу успеха. Вредност средства реосигурања је умањена ако, и само ако:

- (а) постоје објективни докази, као резултат догађаја после првобитног признавања средства реосигурања, да цедент не може примити све износе који му следују према условима уговора; и
- (б) тај догађај има релативно мерљив утицај на износе које ће цедент примити од реосигуратеља.

Промене рачуноводствених политика

- 21 Параграфи 22–30 се примењују и на промене које изврши осигуратељ који већ примењује IFRS и на промене које изврши осигуратељ који примењује IFRS по први пут.

- 22 **Осигуратељ може променити своје рачуноводствене политике за уговоре о осигурању ако, и само ако, те промене чине финансијске извештаје релевантнијим за потребе доношења економских одлука корисника и не мање поузданим, или поузданијим и не мање релевантним за те потребе. Осигуратељ процењује релевантност и поузданост помоћу критеријума из IAS 8.**

- 23 Да би оправдао промену својих рачуноводствених политика за уговоре о осигурању, осигуратељ показује да те промене приближавају његове финансијске извештаје испуњавају критеријуме из IAS 8, али промене не треба да доведу до потпуног подударња са тим критеријумима. У даљем тексту се разматрају следеће конкретне теме:

- (а) актуелне каматне стопе (параграф 24);
- (б) настављање постојећих пракси (параграф 25);
- (ц) опрезност (параграф 26);
- (д) марже будућих инвестиција (параграфи 27–29); и
- (е) паралелно рачуноводство (параграф 30).

Актуелне тржишне каматне стопе

- 24 Осигуратељу се дозвољава, али се од њега не захтева, да промени своје рачуноводствене политике тако да поново одмерава означене обавезе² како би оне одражавале актуелне тржишне каматне стопе и признаје промене тих обавеза у билансу успеха. У то време, може такође увести рачуноводствене политике које захтевају друге актуелне процене и претпоставке за означене обавезе. Избор у овом параграфу дозвољава осигуратељу да мења своје рачуноводствене политике за наведене обавезе, без доследне примене тих политика на све сличне обавезе како IAS 8 иначе захтева. Ако неки осигуратељ означи обавезе за овај избор, наставља да примењује актуелне тржишне каматне стопе (и, уколико је могуће, друге актуелне процене и претпоставке) доследно у свим периодима на све те обавезе док се не укину.

Настављање постојећих пракси

- 25 Осигуратељ може да настави следеће праксе, али увођење ниједне од њих не задовољава параграф 22:
- (а) одмеравање обавеза по основу осигурања на недисконтованој основи.
  - (б) одмеравање уговорних права на надокнаде за управљање будућим инвестицијама по износу који прелази фер вредност као што је наговештено поређењем са актуелним надокнадама које потражују други учесници на тржишту за сличне услуге. Вероватно ће фер вредност у периоду

² У овом параграфу, обавезе по основу осигурања обухватају одложене трошкове стицања и нематеријалну имовину с њима у вези, попут оних које се разматрају у параграфима 31 и 32.

када почињу та уговорна права бити једнака плаћеним трошковима започињања, осим ако надокнаде за управљање будућим инвестицијама и трошкови са њима у вези нису у складу са са споредивим тржишним вредностима;

- (ц) коришћење рачуноводствених политика који нису једнообразне за уговоре о осигурању (и одложене трошкове стицања са њима у вези и одређене нематеријалне имовине са њима у вези, ако постоје) зависних ентитета, осим како је то дозвољено параграфом 24. Ако ове рачуноводствене политике нису једнообразне, осигуратељ их може променити ако промена не доведе до још веће разлике међу рачуноводственим политикама и ако такође задовољава друге захтеве из овог IFRS.

Опрезност

- 26 Осигуратељ не треба да мења своје рачуноводствене политике за уговоре о осигурању, да би елиминисао претерану опрезност. Међутим, ако осигуратељ већ одмерава своје уговоре о осигурању уз довољну опрезност, не уводи додатну опрезност.

Марже будућих инвестиција

- 27 Осигуратељ не треба да мења своје рачуноводствене политике за уговоре о осигурању да би елиминисао марже будућих инвестиција. Међутим, постоји претпоставка, која се може оповргнути, да ће финансијски извештаји неког осигуратеља постати мање релевантни и поуздани ако он уведи рачуноводствену политику која одражава марже будућих инвестиција у одмеравање уговора о осигурању, осим ако те марже не утичу на уговорна плаћања. Два примера рачуноводствених политика које одражавају ове марже су:

- (а) коришћење дисконтне стопе која одражава процењени повраћај на имовину осигуратеља; или
(б) пројектовање повраћаја на ту имовину по процењеној стопи повраћаја, дисконтовање тих пројектованих повраћаја по различитој стопи и укључивање резултата у одмеравање обавезе.

- 28 Осигуратељ може да превазиђе претпоставку описану у параграфу 27 која се може оповргнути, ако, и само ако друге компоненте промене рачуноводствених политика повећају релевантност или поузданост његових финансијских извештаја у довољној мери да надјачају смањење релевантности и поузданости чији је узрок увођење маржи будућих инвестиција. На пример, можемо претпоставити да постојеће рачуноводствене политике неког осигуратеља за уговоре о осигурању обухватају превише опрезне претпоставке постављене на почетку и дисконтну стопу коју је прописало регулаторно тело без директног позивања на услове тржишта и занемарују неке уграђене опције и гаранције. Осигуратељ може учинити своје финансијске извештаје релевантнијим и не мање поузданим ако се пребаци на свеобухватну рачуноводствену основу оријентисану ка инвеститору која је у широкој употреби и обухвата:

- (а) актуелне процене и претпоставке;
(б) оправдано (али не претерано опрезно) кориговање да би се приказали ризик и неизвесност;
(ц) одмеравања која одражавају и унутрашњу вредност и временску вредност уграђених опција и гаранција; и
(д) актуелну тржишну дисконтну стопу, чак и ако дисконтна стопа одражава процењени повраћај на имовину осигуратеља.

- 29 У неким приступима одмеравању, дисконтна стопа се користи за одређивање садашње вредности будуће профитне марже. Профитна маржа се затим приписује различитим периодима коришћењем формуле. У овим приступима, дисконтна стопа утиче на одмеравање обавезе само индиректно. Конкретно, коришћење мање одговарајуће дисконтне стопе има ограничени утицај или не утиче на одмеравање обавезе на почетку. Међутим, у другим приступима, дисконтна стопа одређује одмеравање обавеза директно. У овом другом случају, пошто увођење дисконтне стопе засноване на имовини има важнији утицај, мало је вероватно да ће осигуратељ превазићи претпоставку која се може оповргнути, описану у параграфу 27.

Паралелно рачуноводство

- 30 У неким рачуноводственим моделима, остварени добици и губици од имовине осигуратеља директно утичу на одмеравање неких или свих (а) његових обавеза по основу осигурања, (б) одложене трошкове стицања који су са њима у вези и (ц) нематеријалну имовину која је са њима у вези, као што је описано у параграфима 31 и 32. Осигуратељу је дозвољено, али се од њега не захтева, да мења своје

рачуноводствене политике тако да признати, али нереализовани добитак или губитак од имовине утичу на та одмеравања на исти начин као и реализовани добитак или губитак. Кориговање обавеза по основу осигурања (или одложених трошкова стицања или нематеријалне имовине) се признаје у осталом укупном резултату ако, и само ако се нереализовани добици и губици признају директно у осталом укупном резултату. Ова пракса се понекад описује као “паралелно рачуноводство”.

Уговори о осигурању стечени у пословној комбинацији или преносом портфеља

- 31 Да би се придржавао IFRS 3, осигуратељ, на датум стицања ће, одмеравати по фер вредности преузете обавезе по основу осигурања и *средства осигурања* стечена у пословној комбинацији. Међутим, осигуратељу је дозвољено, али се од њега не захтева, да користи проширену презентацију која дели фер вредност стечених уговора о осигурању на две компоненте:
- (a) обавезу која се одмерава у складу са рачуноводственим политикама осигуратеља за уговоре о осигурању које издаје; и
  - (b) нематеријалну имовину, која представља разлику између (i) фер вредности стечених права по основу уговора о осигурању и (ii) износа описаног у (a). Накнадно одмеравање ове имовине се врши у складу са одмеравањем обавеза у вези са осигурањем.
- 32 Осигуратељ који стиче портфељ уговора о осигурању може користити проширену презентацију описану у параграфу 31.
- 33 Нематеријална имовина описана у параграфима 31 и 32 се искључује из делокруга IAS 36 *Умањење вредности имовине* и IAS 38. Међутим, IAS 36 и IAS 38 се примењују на листу купаца и на односе са купцима који одражавају очекивања будућих уговора који не чине део права по основу уговора о осигурању и обавеза по основу уговора о осигурању које су постојале на датум пословне комбинације или трансфера портфеља.

Обележја дискреционог учешћа

Обележја дискреционог учешћа у уговорима о осигурању

- 34 Неки уговори о осигурању садрже обележје дискреционог учешћа као и *загарантовани елемент*. Емитент таквог уговора:
- (a) може, али не мора, да признаје загарантовани елемент одвојено од обележја дискреционог учешћа. Ако их емитент не признаје одвојено, класификоваће цео уговор као обавезу. Ако их емитент класификује одвојено, гарантовани елемент ће класификовати као обавезу;
  - (b) ако признаје обележје дискреционог учешћа одвојено од гарантованог елемента, класификује то обележје или као обавезу или као одвојену компоненту капитала. Овај IFRS не прецизира начин на који емитент одређује да ли је обележје обавеза или капитал. Емитент може поделити то обележје на компоненте обавеза или капитала и мора користити доследну рачуноводствену политику за ту поделу. Емитент не класификује то обележје као посредну категорију која није ни обавеза ни капитал;
  - (c) може признавати све добијене премије као приход без одвајања било ког дела који се односи на компоненту капитала. Промене загарантованог елемента које су резултат тога и промене оног дела обележја дискреционог учешћа који се класификује као обавеза, признају се у добитку или губитку. Ако се део или целокупно обележје дискреционог учешћа класификују као капитал, део добитка или губитка може бити приписив том обележју (на исти начин на који се тај део може приписати учешћима без права контроле). Емитент признаје део добитка или губитка који се може приписати било ком обележју дискреционог учешћа као алокацију добити или губитка, а не као расход или приход (видети IAS 1 *Презентација финансијских извештаја*).
  - (d) ако уговор садржи уграђени дериват у делокругу IAS 39, примењује IAS 39 на тај уграђени дериват.
  - (e) у свим случајевима који нису описани у параграфима 14–20 и 34 (a)–(d), наставља да примењује постојеће рачуноводствене политике за такве уговоре, осим ако не промени те рачуноводствене политике на начин који је у складу са параграфима 21–30.

Обележје дискреционог учешћа у финансијским инструментима

- 35 Захтеви из параграфа 34 се такође примењују на финансијски инструмент који садржи обележје дискреционог учешћа. Поред тога:
- (а) ако емитент класификује читаво обележје дискреционог учешћа као обавезу, он примењује тест адекватности обавеза сагласно параграфима 15–19 на читав уговор (односно и на загарантовани елемент и на обележје дискреционог учешћа). Емитент не одређује износ који ће бити резултат примене IAS 39 на загарантовани елемент.
  - (б) ако емитент класификује део или читаво обележје као одвојену компоненту капитала, обавеза која се признаје за цео документ није мања од износа који би био резултат примене IAS 39 на загарантовани елемент. Овај износ обухвата унутрашњу вредност опције уступања уговора, али не мора да обухвата временску опцију ако параграф 9 изузима ту опцију из одмеравања по фер вредности. Емитент не мора да обелодањује износ који би био резултат примене IAS 39 на загарантовани елемент, нити треба да одвојено презентује тај износ. Штавише, емитент не мора да одређује тај износ ако је укупна призната обавеза знатно виша;
  - (ц) мада су ови уговори финансијски инструменти, емитент може да настави да признаје премије за те уговоре као приход и да призна као расход повећање књиговодствене вредности обавезе које проистиче из тога.
  - (д) мада су ови уговори финансијски инструменти, емитент који примењује параграф 20(б) IFRS 7 на уговоре са обележјем дискреционог учешћа, обелодањује укупне расходе камате признате у билансу успеха, али не мора да израчунава те расходе камате коришћењем метода ефективне камате.

Обелодањивање

Објашњење признатих износа

- 36 **Осигуратељ обелодањује информације које идентификују и објашњавају износе у финансијским извештајима који су резултат уговора о осигурању.**
- 37 Да би се придржавао параграфа 36, осигуратељ обелодањује:
- (а) своје рачуноводствене политике за уговоре о осигурању и повезану имовину, обавезе, приходе и расходе.
  - (б) признату имовину, обавезе, приходе и расходе (и, уколико презентује свој извештај о токовима готовине користећи директан метод, токови готовину) који су резултат уговора о осигурању. Штавише, ако је осигуратељ и цедент, обелодањује:
    - (i) добитке и губитке признате у билансу успеха после куповине реосигурања; и
    - (ii) ако цедент одлаже или отписује добитке и губитке који настају после куповине реосигурања, отпис за тај период и износе који остају неамортизовани на почетку и крају тог периода.
  - (ц) процес који се користи да би се одредиле претпоставке које имају највећи утицај на одмеравање признатих износа описаних под (б). Када је то изводљиво, осигуратељ такође квантификовано обелодањује ове претпоставке.
  - (д) утицај промена у претпоставкама коришћеним за одмеравање средстава осигурања и обавеза по основу осигурања, приказујући одвојено утицај сваке промене која има материјалан утицај на финансијске извештаје.
  - (е) усклађивање промена обавеза по основу осигурања, средстава реосигурања и, ако их има, одложене трошкове стицања са њима у вези.

Природа и степен ризика уговора о осигурању

- 38 **Осигуратељ обелодањује информације које омогућавају корисницима финансијских извештаја да процене природу и степен ризика који настају од уговора о осигурању.**
- 39 Да би се придржавао параграфа 38, осигуратељ обелодањује:
- (а) своје циљеве, политике и процесе управљања ризицима уговора о осигурању и методе које користи за управљање тим ризицима осигурања.

- (б) [брисан]
- (ц) информације о *ризик*у осигурања (и пре и после ублажавања ризика реосигурањем), укључујући и информације о:
- (i) осетљивости ризика осигурања (видети параграф 39А).
  - (ii) концентрацијама ризика осигурања, укључујући и опис начина на који руководство одређује концентрације и опис заједничке карактеристике која идентификује сваку концентрацију (на пример, врста осигураног догађаја, географска област или валута).
  - (iii) стварним потраживањима у поређењу са претходним проценама (то јест, кретање потраживања). Обелодањивање у вези са кретањем потраживања иде уназад у период када се јавило најраније материјално потраживање за које још увек постоји неизвесност у вези са износом и временом плаћања, али не треба ићи више од десет година уназад. Осигуратељ не мора да обелодањује ове информације за потраживања за која се неизвесност у вези са износом и временом обично решава у року од једне године;
- (д) информације о кредитном ризику, ризику ликвидности и тржишном ризику које би се захтевале према параграфима 31–42 IFRS 7 да су уговори о осигурању под делокругом IFRS 7. Међутим:
- (i) осигуратељ не мора да обезбеђује анализе доспећа које су захтеване према параграфу 39(а) и (б) IFRS 7 ако уместо тога обелодањује информације о процењеном времену нето одлива готовине који су резултат признатих обавеза по основу осигурања. Ово може да има облик анализе, према процењеном времену, износа признатих у извештају о финансијској позицији.
  - (ii) ако осигуратељ користи алтернативни метод за управљање осетљивошћу тржишних услова, као што је анализа уграђене вредности, он може да користи ту анализу осетљивости за задовољавање захтева из параграфа 40(а) IFRS 7. Такав осигуратељ такође обезбеђује обелодањивања које се захтевају према параграфу 41 IFRS 7.
- (е) информације о изложеностима тржишном ризику који се јавља услед уграђених деривата садржаним у основном уговору о осигурању ако се од осигуратеља не захтева да, или ако он не, одмерава уграђени дериват по фер вредности.
- 39А Да би се придржавао параграфа 39(ц)(i), осигуратељ обелодањује или (а) или (б) на следећи начин:
- (а) анализу осетљивости која показује какав би био утицај на добит или губитак и капитал да је дошло до промена релевантне променљиве ризика које су биле могуће на крају извештајног периода; методе и претпоставке коришћене приликом припреме анализе осетљивости; и све промене коришћених метода и претпоставки у односу на претходни период. Међутим, ако осигуратељ користи алтернативни метод за управљање осетљивошћу на тржишне услове, као што је анализа уграђене вредности, он може да задовољи овај захтев обелодањивањем те алтернативне анализе осетљивости и обелодањивања која се захтевају према параграфу 41 IFRS 7.
  - (б) квалитативне информације о осетљивости и информације о условима уговора о осигурању који имају материјални ефекат на износ, време и неизвесност будућих токова готовине осигуратеља.

Датум ступања на снагу и прелазне одредбе

- 40 Прелазне одредбе у параграфима 41–45 се примењују и на ентитет, који већ примењује IFRS онда када по први пут примени овај IFRS, и на ентитет који по први пут примењује IFRS.
- 41 Ентитет примењује овај IFRS за годишње периоде који почињу 1. јануара 2005. године или касније. Ранија примена се подстиче. Ако ентитет примењује овај IFRS за ранији период, обелодањује ту чињеницу.
- 41А *Уговори о финансијској гаранцији* (Измене IAS 39 и IFRS 4), објављени у августу 2005. године, измењени параграфи 4(д), Б18(г) и Б19(ф). Ентитет треба да примењује ове измене за годишње периоде који почињу 1. јануара 2006. године или касније. Ранија примена се подстиче. Ако ентитет примењује

ове измене на ранији период, он треба да обелодани ту чињеницу и да истовремено примени одговарајуће измене IAS 39³ и IFRS 32.

- 41B Објављивањем IAS 1 (ревидираног 2007. године) измењена је терминологија у свим IFRS. Осим тога је измењен и параграф 30. Ентитет примењује те измене за годишње периоде који почињу 1. јануара 2009. године или касније. Ако ентитет буде примењивао IAS 1 (ревидиран 2007. године) за неки ранији период, примењиваће и измене за тај ранији период.
- 41Ц *[Овај параграф се односи на измене које ступају на снагу после 1. јануара 2013. године и стога није укључен у овом издању.]*
- 41Д *[Овај параграф се односи на измене које ступају на снагу после 1. јануара 2013. године и стога није укључен у овом издању.]*
- 41Е Објављивањем IFRS 13 *Одмеравање фер вредности*, у мају 2011. године, измењена је дефиниција фер вредности у Прилогу А. Ентитет примењује ту измену када примењује IFRS 13.

Обелодањивање

- 42 Ентитет не мора да примењује захтеве за обелодањивањем из овог IFRS на упоредиве информације које се односе на годишње периоде који почињу пре 1. јануара 2005. године, осим за обелодањивања која се захтевају параграфом 37(а) и (б) у вези са рачуноводственим политикама, признатом имовином, обавезама, приходима и расходима (као и токовима готовине, ако се користи директан метод).
- 43 Ако није изводљива примена одређених захтева из овог IFRS из параграфа 10–35 на упоредне информације које се односе на годишње периоде који почињу 1. јануара 2005. године, ентитет обелодањује ту чињеницу. Примена теста адекватности обавеза (параграфи 15–19) на такве упоредне информације може некада да буде неизводљива, али је мало вероватно да ће бити неизводљива примена других захтева параграфа 10–35 на такве упоредне информације. У IAS 8 се објашњава термин “неизводљиво”.
- 44 Приликом примене параграфа 39(ц)(iii), ентитет не мора да обелодањује информације о кретању потраживања које је настало више од 5 година пре краја прве финансијске године у којој он примењује овај IFRS. Штавише, ако то није изводљиво, када ентитет по први пут примењује овај IFRS, за припрему информација о кретању потраживања која су настала пре почетка најранијег периода за који тај ентитет презентује потпуне упоредне информације које су у складу са овим IFRS, онда ентитет треба да обелодани ту чињеницу.

Поновно означавање финансијских средстава

- 45 Када осигуратељ мења своје рачуноводствене политике које се односе на обавезе по основу осигурања, дозвољено му је, али се не захтева, да поново класификује нека или сва финансијска средства по “фер вредности кроз биланс успеха”. Поновно класификовање је дозвољено ако осигуратељ мења рачуноводствене политике када по први пут примењује овај IFRS и ако после прави додатне измене политике, које се дозвољавају параграфом 22. Поновна класификација представља промену рачуноводствене политике и за то се примењује IAS 8.

³ Када ентитет примењује IFRS 7, референца на IAS 32 се замењује референцом на IFRS 7.

Прилог А

Дефиниције

Овај прилог је саставни део овог IFRS.

цедент	Ималац полисе по основу уговора о реосигурању.
компонента депозита	Уговорна компонента која се не обрачунава као дериват по IAS 39 и која би била обухваћена делокругом IAS 39 да је одвојени инструмент.
директан уговор о осигурању	Уговор о осигурању који није уговор о реосигурању .
обележје дискреционог учешћа	Уговорно право да поред загарантованих примања добијају и додатна примања: <ul style="list-style-type: none"> (а) која би вероватно била значајан део укупних уговорних примања; (б) чији износ или време према уговору одређује емитент; и (ц) да су по уговору засновани на: <ul style="list-style-type: none"> (i) извршењу одређеног скупа уговора или одређене врсте уговора; (ii) реализованим и/или нереализованим приходима од инвестиција за одређену групу средстава која емитент држи; или (iii) добитку или губитку компаније, фонда или другог ентитета који емитује уговор.
фер вредност	<i>Фер вредност</i> је цена која би се наплатила за продају средства или платила за пренос обавезе у редовној трансакцији између учесника на тржишту на датум одмеравања. (видети IFRS 13)
уговор о финансијској гаранцији	Уговор којим се од издаваоца захтевају специфична плаћања којима се надокнађује губитак држаоца настао услед неизвршења плаћања одређеног дужника које је доспело у складу са оригиналним или модификованим условима дужничког инструмента.
финансијски ризик	Ризик могућих будућих промена једне или више варијабли попут одређене каматне стопе, цене финансијског инструмента, цене робе, девизног курса, индекса или стопа цена, кредитног рејтинга или кредитног индекса или других варијабли, под условом да у случају нефинансијске варијабле та варијабла није специфична за уговорну страну.
загарантована примања	Плаћања или друга примања на која ималац полисе или инвеститор има безусловно право и која нису предмет уговорног дискреционог права емитента.
загарантовани елемент	Обавеза да се плате загарантована примања, укључена у уговор који садржи обележје дискреционог учешћа.
средство осигурања	Нето уговорна права осигуратеља према уговору о осигурању .
уговор о осигурању	Уговор по којем једна страна (осигуратељ) прихвата значајан ризик осигурања друге стране (имаоца полисе) тиме што прихвати да обезбеди надокнаду имаоцу полисе ако одређени непредвиђени будући догађај (осигурани догађај) има негативан ефекат по имаоца полисе. (Видети Прилог Б за смернице у вези ове дефиниције.)
обавеза по основу осигурања	Осигуратељева нето уговорна обавеза према уговору о осигурању .
ризик осигурања	Ризик који није финансијски ризик , а пренет је са имаоца полисе на осигуратеља.
осигурани	Неизвесни будући догађај који је покривен уговором о осигурању и који ствара ризик

догађај	осигурања.
осигуратељ	Страна која према уговору о осигурању има обавезу давања надокнаде имаоцу полисе ако настане осигурани догађај .
тест адекватности обавезе	Процена да ли књиговодствена вредност обавезе по основу осигурања треба да се увећа (или књиговодствена вредност одложених трошкова стицања или повезаних нематеријалних средстава треба да се смањи) на основу прегледа будућих токова готовине.
ималац полисе	Страна која има право на накнаду по уговору о осигурању ако наступи осигурани догађај .
средства реосигурања	Нето уговорна права цедента према уговору о реосигурању .
уговор о реосигурању	Уговор о осигурању који изда један осигуратељ (реосигуратељ) ради компензације губитка другог осигуратеља (цедента) насталог по основу једног или више уговора које је цедент издао.
реосигуратељ	Страна која има обавезу по уговору о реосигурању да врши надокнаду цеденту ако наступи осигурани догађај .
одвојити	Обрачунати компоненте уговора као да су засебни уговори.

Прилог Б

Дефиниција уговора о осигурању

Овај прилог је саставни део овог IFRS.

- Б1 У овом прилогу се дају упутства за дефиницију уговора о осигурању из прилога А. Обрађују се следећа питања:
- (а) термин “неизвестан будући догађај” (параграфи Б2–Б4);
  - (б) плаћања у натури (параграфи Б5–Б7);
  - (ц) ризик осигурања и други ризици (параграфи Б8–Б17);
  - (д) примери уговора о осигурању (параграфи Б18–Б21);
  - (е) значајни ризик осигурања (параграфи Б22–Б28); и
  - (ф) промене нивоа ризика осигурања (параграфи Б29 и Б30).

Неизвестан будући догађај

- Б2 Неизвесност (или ризик) преставља суштину уговора о осигурању. У складу са тим, барем једна од следећих ставки је неизвесна на почетку уговора о осигурању:
- (а) да ли ће наступити *осигурани догађај*;
  - (б) када ће наступити; или
  - (ц) колико ће осигуратељ морати да плати ако тај догађај настане.
- Б3 У неким уговорима о осигурању, осигурани догађај представља обзнањивање губитка током периода важења уговора, чак и ако се губитак јави због догађаја који је наступио пре почетка уговора. У другим уговорима о осигурању, осигурани догађај је догађај који се одиграва током периода важења уговора, чак и ако губитак који је резултат тога откривен после истека периода важења уговора.
- Б4 Неки уговори о осигурању покривају догађаје који су већ настали, али чији је финансијски утицај још увек неизвестан. Један пример је уговор о реосигурању који покрива директног осигуратеља у случају неповољног кретања потраживања о којима већ постоји извештај имаоца полисе. У таквим уговорима, осигурани догађај открива крајње трошкове тих потраживања.

Плаћања у натури

- Б5 Неки уговори о осигурању захтевају или дозвољавају исплате у натури. Један пример је када осигуратељ директно замени украдени артикал, уместо да изврши рефундирање имаоцу полисе. Други пример је када осигуратељ користи сопствене болнице и медицинско особље за пружање медицинских услуга покривене уговором.
- Б6 Неки уговори са фиксним плаћањем услуга у којима ниво услуга зависи од неизвесног догађаја задовољавају дефиницију уговора о осигурању из овог IFRS, али у неким земљама нису регулисани као уговори о осигурању. Један пример је уговор о одржавању у ком се страна која пружа услуге сложила да ће поправити одређену опрему после квара. Фиксно плаћање услуга се заснива на очекиваном броју кварова, али није извесно да ли ће се одређена машина покварити. Лоше функционисање опреме штети власнику а уговор обештећује власника (у натури, а не у готовини). Други пример је уговор о пружању услуга у случају квара аутомобила у којима се страна која пружа услуге слаже да, за фиксну годишњу накнаду, обезбеђује помоћ на путу или одшлепати возило до најближе гараже. У другом случају уговор би задовољио дефиницију уговора о осигурању чак и ако се страна која пружа услуге не слаже да врши поправке или замењује делове.
- Б7 Примена IFRS на уговоре описане у параграфу Б6 вероватно неће представљати већу тешкоћу од примене IFRS, који би били применљиви ако би ти уговори били изван делокруга овог IFRS:
- (а) Мало је вероватно да ће бити материјалних обавеза за лоше функционисање или кварове који су већ настали.
  - (б) Када би се примењивао IAS 18 *Приходи*, онда би ентитет који пружа услуге признавао приход позивајући се до фазе до које се стигло до завршетка (и према другим одређеним

критеријумима). Тај приступ је такође прихватљив према овом IFRS, којим се дозвољава да ентитет који пружа услуге (i) настави са постојећим рачуноводственим политикама за ове уговоре осим ако они не обухватају праксе које се забрањују параграфом 14 и (ii) да унапређује своје рачуноводствене политике ако се то дозвољава параграфима 22–30;

- (ц) Ентитет који пружа услуге разматра да ли трошкови задовољавања уговорне обавезе пружања услуга прелазе приход који је он унапред примио. Да би ово урадио, ентитет примењује тест адекватности обавеза, описан у параграфима 15–19 овог IFRS. Да се овај IFRS није примењивао на ове уговоре, ентитет који пружа услуге би примењивао IAS 37 да би одредио да ли су уговори штетни (онерозни);
- (д) Мала је вероватноћа да ће ови за ове уговоре захтеви за обелодањивањем у овом IFRS у значајној мери доприносити захтевима за обелодањивањем из других IFRS.

Разлика између ризика осигурања и других ризика

- Б8 Дефиниција уговора о осигурању се односи на ризик осигурања, који овај IFRS дефинише као ризик који није *финансијски ризик*, пренет са имаоца уговора на осигуратеља. Уговор који излаже осигуратеља финансијском ризику без значајног ризика осигурања није уговор о осигурању.
- Б9 Дефиниција финансијског ризика из прилога А обухвата листу финансијских и нефинансијских променљивих. Та листа обухвата нефинансијске променљиве које нису карактеристичне за неку уговорну страну, као што је индекс губитака од земљотреса у одређеном региону или индекс температура ваздуха у одређеном граду. Он обухвата нефинансијске променљиве које су карактеристичне за неку уговорну страну, као што је избијање или неизбијање пожара који оштећује или уништава имовину те стране. Штавише, ризик од промена фер вредности нефинансијског средства није финансијски ризик ако фер вредност одражава не само промене тржишних цена за таква средства (финансијска променљива) већ и услов одређеног нефинансијског средства које држи уговорна страна (нефинансијска променљива). На пример, ако гаранција резидуалне вредности одређеног аутомобила излаже гаранта ризику од промене физичког стања аутомобила, тај ризик је ризик осигурања, а не финансијски ризик.
- Б10 Неки уговори излажу осигуратеља и финансијском ризику, поред значајног ризика осигурања. На пример, многи уговори о животном осигурању гарантују и минималну стопу повраћаја имаоцима полисе (што ствара финансијски ризик) и гарантују добитке у случају смрти, који понекад у значајној мери превазилазе биланс на рачуну имаоца полисе (што ствара ризик осигурања у облику смртног ризика). Такви уговори су уговори о осигурању.
- Б11 По неким уговорима, осигурани догађај покреће исплату износа повезаног са индексом цена. Такви уговори су уговори о осигурању, под условом да исплата која зависи од осигураног догађаја може бити значајна. На пример, животна условна рента повезана са индексом трошкова живота преноси ризик осигурања јер плаћање започиње када се догоди неизвестан догађај – када осигураник преживи. Веза са индексом цена је уграђени дериват, али она такође преноси и ризик осигурања. Ако је пренос ризика осигурања који уследи као резултат значајан, уграђени дериват задовољава дефиницију уговора о осигурању, и у том случају он не треба да се одваја и одмерава по фер вредности (видети параграф 7 овог IFRS).
- Б12 Дефиниција ризика осигурања се односи на ризик који осигуратељ прихвати од имаоца полисе. Другим речима, ризик осигурања је претходно постојећи ризик који је пренет са имаоца полисе на осигуратеља. На овај начин, нови ризик створен уговором није ризик осигурања.
- Б13 Дефиниција уговора о осигурању се односи на штетни утицај на имаоца полисе. Дефиниција не ограничава исплату осигуратеља на износ једнак финансијском утицају штетног догађаја. На пример, дефиниција не искључује принцип замене “ново за старо” по ком се имаоца полисе исплаћује довољно да оштећено старо средство замени новим средством. Слично томе, дефиниција не ограничава исплату по основу ороченог уговора о животном осигурању на финансијски губитак који претрпе издржавана лица преминулог, нити спречава исплату унапред одређених износа да би се израчунао губитак узрокован смрћу или несрећом.
- Б14 Неки уговори захтевају исплату ако наступи одређени неизвесни догађај, али не захтевају штетне утицаје на имаоца полисе као предуслов за исплату. Такав уговор није уговор о осигурању, чак и ако ималац користи уговор да ублажи изложеност датом ризику. На пример, ако ималац користи дериват за заштиту дате нефинансијске променљиве која је у корелацији са токовима готовине од средства неког ентитета, тај дериват није уговор о осигурању зато што исплата није условљена тиме да ли на имаоца негативно утиче смањење тока готовине од тог средства. И обратно, дефиниција уговора о осигурању се односи на неизвесни догађај за који је штетни утицај на имаоца полисе уговорни предуслов за исплату. Овај уговорни предуслов не захтева од осигуратеља да истражује да ли је тај

догађај заиста проузроковао штетни утицај, али дозвољава осигуратељу да одбије да изврши исплату уколико није убеђен да је тај догађај изазвао штетан утицај.

- Б15 Престајање или стални ризик од превременог или закаснелог раскида уговора (односно ризик да ће друга страна отказати уговор раније или касније од датума који је осигуратељ очекивао приликом одређивања цене уговора) није ризик осигурања зато што исплата другој страни не зависи од неизвесног будућег догађаја који негативно утиче на другу страну. Слично томе, ризик од трошкова (односно ризик од неочекиваног повећања административних трошкова повезаних са извршењем уговора, а не трошкова повезаних са осигураним догађајима) није ризик осигурања зато што неочекивано повећање трошкова не утиче негативно на другу страну.
- Б16 Стога, уговор који осигуратеља излаже ризику од превременог или закаснелог раскида уговора или трошкова није уговор о осигурању, осим ако он такође не излаже осигуратеља ризику осигурања. Међутим, ако ентитет који издаје уговор ублажи тај ризик коришћењем другог уговора за пренос дела тог ризика на другу страну, тај други уговор излаже другу страну ризику осигурања.
- Б17 Осигуратељ може прихватити значајан ризик осигурања од имаоца полисе само ако је осигуратељ ентитет који је одвојен од имаоца полисе. У случају заједничког осигуратеља, заједнички осигуратељ прихвата ризик од сваког имаоца полисе и удружује се због заједничког сношења ризика. Мада имаоци полиса носе заједно тај ризик у својству власника, заједнички осигуратељ је ипак прихватио ризик који чини суштину уговора о осигурању.

Примери уговора о осигурању

- Б18 Следе примери уговора о осигурању, у случају када је пренос ризика осигурања значајан:
- (а) осигурање од крађе или оштећења имовине.
  - (б) осигурање од одговорности за производ, осигурање од одговорности из делатности, грађанске одговорности или правних трошкова.
  - (ц) животно осигурање и унапред плаћени трошкови сахране (мада је смрт извесна, неизвесно је када ће смрт наступити или, за неке врсте животног осигурања, да ли ће смрт наступити током периода покривеног осигурањем).
  - (д) животне условне ренте и пензије (односно уговори који обезбеђују надокнаду за неизвесан будући догађај – преживљавање осигураника или пензионера – у циљу помагања осигуранику или пензионеру да одржава одређени животни стандард, на који би иначе негативно утицало њихово надживљавање).
  - (е) инвалидитет или медицинска заштита.
  - (ф) обезбеђене обвезнице, јемства, чинидбене гаранције и лицитационе гаранције (то јест уговори који обезбеђују надокнаду ако друга страна не испуни уговорну обавезу, на пример обавезу изградње објекта).
  - (г) осигурање кредита којим се обезбеђује вршење дефинисаних плаћања да би се повериоцу рефундирао губитак настао зато што одређени дужник није извршио благовремену уплату у складу са првобитним или измењеним условима дужничког инструмента. Ови уговори могу да имају различите правне облике, као што су финансијска гаранција, неке врсте акредитива, кредитни дериват у вези са неизвршавањем уговора или уговор о осигурању. Међутим, иако ови уговори задовољавају дефиницију уговора о осигурању, они такође задовољавају дефиницију уговора о финансијској гаранцији из IAS 39 и у делокругу су IAS 32⁴ и IAS 39, а не овог IFRS (видети параграф 4(д)). Ипак, ако је ентитет који је издао уговор о финансијској гаранцији претходно експлицитно изјавио да такве уговоре сматра уговорима о осигурању, тај ентитет се може одредити за примену или IAS 39 и IAS 32⁵ или овог стандарда на такве уговоре о финансијској гаранцији.
  - (х) гаранције за производ. Гаранције за производ које изда друга страна за робу коју прода произвођач, посредник или продавац се налазе у делокругу IFRS. Међутим, гаранције за производ које изда директно произвођач, посредник или продавац налазе се ван његовог делокруга, зато што су оне под делокругом IAS 18 и IAS 37;
  - (и) осигурање права власништва (односно осигурање од открића недостатака у праву власништву над земљиштем који нису били очигледни када је закључен уговор о

⁴ Када ентитет примењује IFRS 7, позивање на IAS 32 се замењује позивањем на IFRS 7.

⁵ Када ентитет примењује IFRS 7, позивање на IAS 32 се замењује позивањем на IFRS 7.

осигурању). У овом случају, осигурани догађај је откриће недостатка у праву власништву, а не сам недостатак.

- (j) путно осигурање (односно надокнада у готовини или натури имаоцима полиса, за губитке претрпљене током путовања). У параграфима Б6 и Б7 разматрају се неки уговори ове врсте.
- (к) обвезнице за случај непогоде које обезбеђују умањене исплате главнице, камате или и једног и другог, ако одређени догађај штетно утиче на емитента обвезнице (осим ако одређени догађај не ствара значајан ризик осигурања, на пример ако је догађај промена каматне стопе или девизног курса).
- (л) замена осигурања и други уговори којима се захтева исплата на основу промена климатских, геолошких или других физичких променљивих својствених једној уговорној страни.
- (м) уговор о реосигурању.

Б19 Следе примери ставки које не спадају у уговоре о осигурању:

- (а) инвестициони уговори који имају правни облик уговора о осигурању, али који не излажу осигуратеља значајном ризику осигурања, на пример уговори животног осигурања у којима осигуратељ не сноси значајан ризик од смрти (такви уговори су финансијски инструменти или уговори о услугама невезани за осигурање, видети параграфе Б20 и Б21).
- (б) уговори који имају правни облик осигурања, али преносе све значајне ризике осигурања на имаоца полисе кроз механизме који су правоснажни и не могу се отказати и који коригују будуће уплате имаоца полисе као директни резултат осигураних губитака, на пример неки финансијски уговори о реосигурању или неки групни уговори (такви уговори су обично финансијски инструменти или уговори о услугама који нису уговори о осигурању, видети параграфе Б20 и Б21).
- (ц) самоосигурање, другим речима, задржавање ризика који је могао да се покрије осигурањем (не постоји уговор о осигурању зато што нема договора са другом страном).
- (д) уговори (као што су коцкарски уговори) којима се захтева исплата ако настане одређени неизвесни будући догађај, али се не захтева, као уговорни предуслов за исплату, да догађај штетно утиче на имаоца полисе. Међутим, ово не спречава да спецификација унапред одређене исплате квантификује губитак проузрокован одређеним догађајем као што је смрт или несрећа (видети такође параграф Б13).
- (е) деривати који излажу једну страну финансијском ризику, али не ризику осигурања, зато што захтевају да једна страна изврши исплату само на основу промена једне или више одређених каматних стопа, цене финансијског инструмента, цене робе, девизног курса, индекса цена или стопа, кредитног рејтинга или кредитног индекса или других променљивих, под условом да, у случају нефинансијске променљиве, та променљива није својствена уговорној страни (видети IAS 39).
- (ф) гаранција везана за кредит (или акредитив, кредитни дериват у вези са неизвршавањем уговора или уговор о осигурању кредита) којом се захтевају исплате чак и ако ималац није претрпео губитак због тога што дужник није извршио благовремено плаћање (видети IAS 39).
- (г) уговори којима се захтева исплата на основу климатске, геолошке или друге физичке променљиве која није својствена уговорној страни (која се обично описују као климатски деривати).
- (х) обвезнице у случају непогоде које обезбеђују смањене исплате главнице, камате или и једног и другог, на основу климатске, геолошке или друге физичке променљиве која није својствена уговорној страни.

Б20 Ако уговори описани у параграфу Б19 стварају финансијска средства или финансијске обавезе, они се налазе у делокругу IAS 39. Између осталог, ово значи да уговорне стране користе оно што се понекад назива “везаним обрачуном”, које подразумева следеће:

- (а) једна страна признаје примљену надокнаду као финансијску обавезу, а не као приход.
- (б) друга страна признаје исплаћену надокнаду као финансијско средство, а не као расход.

Б21 Ако уговори описани у параграфу Б19 не стварају финансијска средства или финансијске обавезе, примењује се IAS 18. По IAS 18, приход у вези са трансакцијом која укључује и пружање услуга се признаје у складу са фазом извршења трансакције, ако се исход трансакције може поуздано проценити.

Значајни ризик осигурања

- Б22 Неки уговор је уговор о осигурању само ако преноси значајан ризик осигурања. У параграфима Б8–Б21 се разматра ризик осигурања. У параграфима који следе се разматра процењивање да ли је ризик осигурања значајан.
- Б23 Ризик осигурања је значајан ако, и само ако, осигурани догађај може довести до тога да осигуратељ плаћа значајне друге бенефиције у било ком случају, осим у случају недостатка комерцијалне суштине (односно нема приметног утицаја на економику трансакције). Ако би значајне додатне бенефиције биле плативе у случајевима са комерцијалном суштином, услов из претходне реченице се може испунити и ако је јако мала вероватноћа појаве осигураног догађаја или чак и ако очекивана (то јест, пондерисана вероватноћом) садашња вредност потенцијалних токова готовине чини мали део очекиване садашње вредности свих преосталих токова готовине по уговору.
- Б24 Додатне бенефиције описане у параграфу Б23 се односе на износе који прелазе оне који би били плативи да се није догодио осигурани догађај (изузимајући случајеве у којима недостаје комерцијална суштина). Ти додатни износи обухватају поступак са потраживањима или процену трошкова потраживања, али искључују:
- (а) губитак способности да се имаоцу полисе наплате будуће услуге. На пример, у уговору о животном осигурању повезаном са инвестицијом, смрт имаоца полисе значи да осигуратељ више не може да врши услуге управљања инвестицијама и да то наплаћује. Међутим, овај економски губитак осигуратеља не одражава ризик осигурања, као што ни руководиоца заједничког фонда не преузима ризик осигурања у односу на могућу смрт клијента. Стога, потенцијални губитак накнада за управљање будућим инвестицијама није релевантан за процењивање степена ризика осигурања која се преноси уговором;
  - (б) одустајање после смрти од потраживања која би се извршила после отказивања или уступања. Пошто је уговор довео до ових потраживања, одустајање од ових потраживања не компензује имаоца полисе за ризик који је претходно постојао. Стога, она нису релевантна за процењивање степена ризика осигурања који се преноси уговором;
  - (ц) плаћање које зависи од догађаја који не узрокује изазива губитак имаоцу уговора. На пример, узмемо у обзир уговор којим се од емитента захтева да плати милион новчаних јединица ако средство претрпи физичко оштећење које изазива безначајан економски губитак једне новчане јединице имаоца. У овом уговору, ималац преноси на осигуратеља безначајан ризик од губитка једне новчане јединице. У исто време, уговор ствара ризик који није у вези са осигурањем да ће емитент морати да плати 999,999 новчаних јединица ако настане одређени догађај. Пошто емитент не прихвата значајан ризик осигурања од имаоца, овај уговор није уговор о осигурању;
  - (д) могуће повраћаје реосигурања. Осигуратељ њих посебно обрачунава.
- Б25 Осигуратељ процењује значај ризика осигурања за сваки појединачни уговор, а не у односу на материјалност финансијских извештаја.⁶ На овај начин, ризик осигурања може бити значајан чак и ако постоји минимална вероватноћа материјалних губитака за целу књигу уговора. Ова процена за сваки појединачни уговор олакшава класификацију уговора као уговора о осигурању. Међутим, ако је познато да се релативно хомогена књига мањих уговора састоји од уговора од којих сви преносе ризик осигурања, осигуратељ не треба да прегледа сваки уговор у оквиру те књиге да би се идентификовао неколико недериватних уговора који преносе безначајан ризик осигурања.
- Б26 Из параграфа Б23 – Б25 проистиче да ако се уговором исплаћује надокнада у случају смрти која прелази износ платив у случају да не наступи смрт, тај уговор је уговор о осигурању осим ако новчана накнада за случај смрти није безначајна (процењено у односу на уговор, а не на целу књигу уговора). Као што је примећено у параграфу Б24(б), одустајање после смрти, или отказивање и уступање потраживања нису укључени у ову процену ако ово одустајање не компензује имаоца полисе за ризик који је раније постојао. Слично, уговор о ануитету према ком се исплаћују редовни износи до краја живота имаоца полисе јесте уговор о осигурању, осим ако укупна животна условна плаћања нису безначајна.
- Б27 Параграф Б23 се односи на новчане накнаде. Ове новчане накнаде могу да обухватају захтев за ранијом исплатом накнаде ако се осигурани догађај раније догоди и исплата се не коригује за временску вредност новца. Пример је осигурање током живота на фиксни износ (другим речима, осигурање које обезбеђује фиксну новчану накнаду за случај смрти када год премине неки ималац

⁶ У ту сврху, уговори закључени истовремено са самој једном страном (или уговори који су на други начин међусобно зависни) чине један јединствени уговор.

полисе, без датума истека покрића). Извесно је да ће ималац полисе умрети, али је неизвестан датум смрти. Осигуратељ ће претрпети губитак од ових појединачних уговора ако ималац полисе умре раније, чак и ако не постоји свеукупни губитак на целу књигу уговора.

- Б28 Ако се уговор о осигурању раздвоји на компоненту депозита и компоненту осигурања, значај преноса ризика осигурања се процењује позивањем на компоненту осигурања. Значај ризика осигурања пренетог уграђеним дериватом се процењује позивањем на уграђени дериват.

Промене степена ризика осигурања

- Б29 Неки уговори не преносе никакав ризик осигурања осигуратељу на почетку, мада касније преносе ризик осигурања. На пример, узмимо у обзир уговор који обезбеђује одређени принос на инвестицију и обухвата опцију да ималац полисе користи приход од инвестиције по доспећу за купио животну условну ренту по текућим ценама које осигуратељ потражује другим новим осигураницима када ималац полисе изврши опцију. Уговор не преноси никакав ризик осигурања осигуратељу док се опција не изврши, зато што је осигуратељ слободан да одреди висину животног анuitета по основи која одражава ризик осигурања пренет на осигуратеља у то време. Међутим, ако уговор одређује анuitетни износ (или основу за постављање анuitетног износа), уговор преноси ризик осигурања осигуратељу на почетку.
- Б30 Уговор који испуњава услове да се призна као уговор о осигурању остаје уговор о осигурању док се сва права и обавезе не укину или не истекну.